

IDÉMATERIAL

för Hanna Lundströms och Maija Hurmes bok *Rassel, prassel, puss. Poesi för nybörjare* (Schildts&Söderströms, 2015)
sammanställt av Katarina von Numers-Ekman och Johanna Sallinen.

RASSEL PRASSEL PUSS

*Hanna Lundström
Maija Hurme*

POESI FÖR NYBÖRJARE

 folkhälsan

SYDKUSTEN
SYDKUSTENS LANDSKAPSFÖRBUND R.F.

SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

TILL LÄSAREN

Rassel, prassel, puss. Poesi för nybörjare av författaren Hanna Lundström och illustratören Maija Hurme är en bok med sexton illustrerade dikter för barn. Barnen behöver få smaka på språket med kroppen och alla sina sinnen. Genom detta idémateriale vill vi därför visa hur man kan inspireras av bilderna och texterna och levandegöra dem genom olika aktiviteter. De ska betraktas som förslag som du som pedagog gärna får utveckla för barnen i din grupp. Arbetet med skönlitteratur inom småbarnspedagogiken kan vara mycket mer än endast högläsning och de sju aktivitetskategorierna i materialet visar på mångfalden av möjligheter.

Katarina von Numers-Ekman	finlandssvensk läsambassadör
Johanna Sallinen	sakkunnig i språkutvecklande verksamhet på Folkhälsan
Maija Hurme	formgivning av idématerialet

AKTIVITETSKATEGORIER

aktiviteter som handlar om språket i dikterna

aktiviteter som handlar om att hitta på och berätta utgående från dikterna

aktiviteter som handlar om att diskutera innehåll och tematik i dikterna

aktiviteter som handlar om eget estetiskt skapande utgående från dikterna

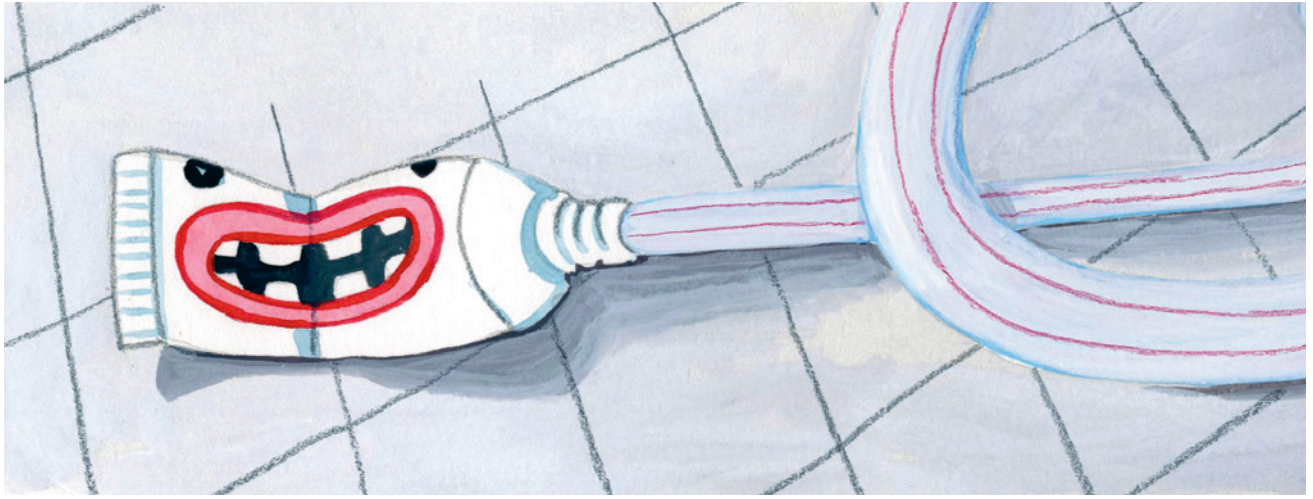
aktiviteter som handlar om fysisk aktivitet i koppling till dikterna

aktiviteter som handlar om att undersöka fenomen i dikterna

aktiviteter som handlar om att uppleva naturen med avstamp i dikterna

PÅ RYMMEN

Var väl förberedd när du läser dikten högt. Det är en text som passar när man vill använda rösten på lite olika sätt, för här finns t.ex. många utrop och frågor som lockar till lite mera dramatik än vanligt.

ORD- CIRKUSEN

ORD ATT PRATA OM: Bekymmer, fasa, fara, sorg och elände är ord med liknande betydelse, men vad betyder de egentligen? Vilka andra ord för samma sak hittar vi på?

Klibbande, kladdande, kletigt – ord på k som betyder ungefär samma sak. Kan man höra på orden vad de betyder? Hur säger man kladdande så att det låter och känns rätt i munnen? Vad finns det för andra saker som klibbar och kladdar och är kletiga?

RÖRELSE- RUMMET

KOPPLA dikten till rörelsestunden, t.ex. så här: Först ligger man stilla inne i den trånga tuben, sen får man ringla och slingra iväg över golvet. Diskutera kanske före: Vad annat än tandkräm finns i tub och kan ringla ut över golvet? Majonnäs? Kalles kaviar? Tomatpuré? Pickles? Salva? Kanske alla kan välja vad de vill vara?

Använd dikten för massagestunden och ”ringla” tandkräm med fingret på varandras ryggar.

SKAPAR- VERKSTADEN

TITTA PÅ tandkrämstuben på bilden – den har ju ett ansikte! Man kan rita de tuber som man valt att vara i gympaövningen (se Rörelserummet). Hurdant ansiktsuttryck har min tub när innehållet har rymt?

LEK- LABORATORIET

BÖRJA MED att fundera på begreppet en meter och låt barnen gissa hur mycket det är. Ge dem sedan varsin trädstump på en meter och be dem hitta något som är ca en meter långt. Det här går bra att leka ute! Lägg sedan sju trädstumpar efter varandra och begrunda: Hur mycket är sju meter egentligen? Mät och diskutera: Hur mycket tandkräm skulle det kunna tänkas finnas i en tub? Kanske man kunde klämma ut tandkräm på riktigt och mäta?

Dofta på tandkräm och diskutera vad den doftar. Och hur kan tandkrämen vara randig? Hur ser det ut inuti tuben? Kan vi ta reda på det? Hur gör vi det?

PRATAPPARATER

Läs dikten högt och försök läsa de ord som står för olika ljud så att ljudet hörs eller så att man visar med kroppen hur ljudet kommer till (betona t.ex. r:en i surrar eller visa vågskvalp med handen vid skvalpar). Koppla gärna denna dikt till dikterna Moppen och Dammsugarmagar.

ORD- CIRKUSEN

NAMNGE de olika apparaterna på bilden (tvättmaskin, elvisp, elektrisk tandborste, rakapparat, äggklocka).

Hur låter tandborsten, datorn och rakapparaten – och vilka ord kan vi använda för deras ”prat”?

Diskutera onomatopoetiska ord, alltså ord som låter som det fenomen de beskriver, t.ex. prutta, porla eller gnissla. Hittar ni på fler?

Samla ord för apparater eller apparaters ljud på en affisch på väggen som ni kompletterar efter hand då barnen kommer på flera. Eller skapa en ordburk som ni tömmer med jämna mellanrum och läser lapparna med ord som ni samlat i den.

DIALOG- LÅDAN

DISKUTERA vilka andra apparater som finns där hemma, på dagiset eller i förskolan och som för olika ljud. Hur låter de? Vad kallas ljuden? Diskussionen kan också utgå från namn på ljud: Vad finns det där hemma som susar, krasar, gnisslar eller knarrar?

Diskutera: Älskar ni också maskinernas prat? Vilka maskiner låter otrevliga eller till och med hemska? Har ni kanske blivit rädda för någon apparat?

FANTASI- FABRIKEN

TITTA PÅ apparaterna på bilden. De har ju också ansikten (precis som tandkrämen i dikten På rymmen)! Fantisera och berätta: Hurdant humör är de på? Vad pratar de om?

Titta och lyssna på någon apparat som finns på dagiset / i förskolan, t.ex. dammsugaren. Har den ett ansikte? Kan den prata? Vad säger den?

Hemuppgift: Prata med en apparat där hemma och berätta turvis vad den sa när ni träffas nästa morgon.

SKAPAR- VERKSTADEN

SKAPA egna apparater av skrot och restmaterial som barnen får samla ihop där hemma. Vad heter de nya apparaterna? Hur fungerar de? Hur låter de? Vad kallas ljuden?

Skapa en gemensam saga om apparaterna. Spela upp den som bordsteater.

BABYBLADET

Läs dikten högt och försök läsa de ord som betyder olika ljud så att ljudet hörs eller så att man visar med kroppen hur ljudet kommer till (betona t.ex. r:et och s:en i rassla, visa tungan vid slicka svärta). Man kan också ha med sig tidningspapper och krama ihop det vid rassla och riva av en bit vid ordet riva.

ORD- CIRKUSEN

ORD ATT DISKUTERA: Vad är svärta (trycksvärta)? Vilket färgord hör det ihop med? Vad gör man när man svärta något? Hur kan fingrarna se ut och dofta när man läst en färsk tidning?

DIALOG- LÅDAN

HA MED en dagstidning och diskutera: Varför läser stora människor tidningen? Jo, där kan man titta och läsa om vad som hänt på jorden. Vad är en nyhet för någonting? På vilka andra sätt än genom tidningen kan man få veta vad som har hänt i världen?

Titta på bilderna i bokens tidning. Finns där element som ni känner igen från andra bilder i boken?

Diskutera: Om vi gjorde en tidning för föräldrarna med viktiga nyheter från dagiset/förskolan, vad skulle det stå i den?

Hemuppgift: Be en vuxen som brukar läsa tidningen att berätta om en nyhet som han eller hon läst. Återge nyheten i gruppen nästa dag.

FANTASI- FABRIKEN

LÅT BARNEN berätta nyheter på daghemmet och filma det med en pekplatta/telefon. Titta på "nyheterna" tillsammans.

SKAPAR- VERKSTADEN

DISKUTERA: Bebisar tycker om att riva och slicka på tidningen – men då kan ingen läsa den. Vad kan större barn göra med en tidning? Kanske klippa ut bilder och berätta om dem för varandra: Vad syns på bilden? Vad manne här har hänt? Låt barnen diktera och skriv ner det de berättar. Hjälp åt att skriva bildtexter. Kopiera och dela ut åt föräldrarna.

Klipp ut ord (rubriker) ur tidningar och skapa egna meningar eller egna ramsor/egen poesi. Läs och smaka på orden tillsammans med barnen medan de kombinerar dem. Skarva med egna ord vid behov. Läs slutligen upp dikterna för barnen. Kanske ni kan lära er dem utantill och läsa upp dem för t.ex. mor- och farföräldrar som ni bjuder på morgonkaffe någon dag?

VÅRSÅNG

Detta är en kort dikt med upprepningar som hela gruppen enkelt kan lära sig utantill. Läs gärna den här dikten tillsammans med dikten Björkens språk. (Se även aktiviteterna som hör till Björkens språk.)

ORD- CIRKUSEN

PRATA om ordet mössöron. Varför kallas de första björklöven så? Titta på bilder: Hur ser mössens öron ut på riktigt?

DIALOG- LÅDAN

PRATA om vad människan kan använda björk till (t.ex. ved, bastukvistar, midsommardekorationer, björksav, xylitol.)

Diskutera: Var har barnen sett björkar? På landet, på gården, i Sverige, vid väggkanten, i skogen ...?

SKAPAR- VERKSTADEN

SKAPA tillsammans en stor björk med mössöron på väggen. Skriv på dropp- och lövformade lappar ner det barnen berättar om vad regndropparna sjunger och mössöronen hör. Limma upp lapparna i och runt trädet.

NATUR- STIGEN

DIKTEN passar förstås extra bra att läsa när det är vår. Man kan kisa mot en nyutslagen björk och se ett grönare ljus och ett ljusare grönt och känna den härliga doften.

Läs dikten när det regnat. Gå ut och lyssna till vad regndropparna sjunger och berätta för varandra vad ni hört.

Gå ut och lyssna och diskutera sedan vad mössöronen kan tänkas höra för olika ljud när de lyssnar på våren.

När ni har bekantat er med björken kan ni gå på "trädpromenad" och se vilka andra träd ni hittar. Hur vet man skillnad på en björk och på ett annat träd? Samtala om och låt barnen beskriva skillnader och likheter. Vad heter de andra träden måntro?

ÄTA LITET

Berätta först bara vad dikten heter och förutspå tillsammans vad den kommer att handla om. Kunde någon gissa att den inte handlar om att äta små mängder utan sådant som är smått?

ORD- CIRKUSEN

ORD ATT DISKUTERA: Vad betyder förfärligt? Är det inte lite lustigt att man säger att något är förfärligt gott? Finns det andra liknande exempel (t.ex. jätteliten, hemskt vacker, superlångsam)?

Prata om begreppen liten och stor: Finns det andra grönsaker än tomaten som är både liten och stor?

Låt barnen forma om dikten genom att föreslå annat än smultron och läs upp: T.ex. Jag äter bara blåbär/ärter/nötter ...

Använd dikten som räkneramsa, till exempel för att bestämma i vilken ordning barnen får gå och tvätta händerna före maten.

DIALOG- LÅDAN

DISKUTERA: Vad finns det annat som är smått och gott att äta än det som nämns i dikten?

Diskutera: Vilka bär, frukter och grönsaker kan man hitta i naturen, vilka kan man odla själv och vilka köper man? Var kan man köpa sådant? Varifrån kommer exotiska frukter och grönsaker? Titta på kartan!

Fundera på kategorierna bär, frukter och grönsaker: Hur kan vi veta vad som är vad? Är alla grönsaker gröna? Och vad är rotfrukter? Lek en sorteringslek med bilder eller riktiga bär, frukter och grönsaker.

LEK- LABORATORIET

UTVIDGA upplevelsen av texten genom att ta med smaksinnet. Bjud på små tomater, bär eller russin. Titta noga på det ni äter, dofta på det och ät långsamt och känn efter ordentligt vad det smakar. Sätt ord på upplevelsens olika skeden tillsammans. Kanske ni kan läsa dikten just en sådan dag då det serveras något som är smått till lunchen?

Ordna provsmakning med ögonbindel av små tomater med olika färg och form. Ge poäng, räkna ihop och utse gruppens vinnartomatsort.

BJÖRKENS SPRÅK

Det här är en dikt som gärna kan läsas långsamt och varligt och flera gånger. Den är vacker och poetisk, men ingen enkel text. Läs den gärna i koppling till Vårsång, så blir ni ännu mer bekanta med björken som träd. (Se även aktiviteterna som hör till Vårsång.)

ORD- CIRKUSEN

DISKUTERA: Vad är skåror, fåror och ark? Vad är att tunnas ut och att nudda?

DIALOG- LÅDAN

LÅT BARNEN berätta om sina egna erfarenheter av björkar, näver eller fågelungar.

Fundera tillsammans på hur björken förändras under året.

FANTASI- FABRIKEN

GÅ UT och känn på en björkstam, eller ta in näver i rummet. Läs med fingertopparna det hemliga språket som björken skrivit och berätta för varandra vad där står. Björkens brev är förstås skrivet just till dig och du är den enda som kan läsa det hemliga språket!

Fundera tillsammans: Vad tror vi att de små fågelungarna som bor i björken säger?

Skapa ett äventyr för barnen (en skattjakt eller ett mysterium) som tar sin början i att ni till daghemmet får ett hemligt meddelande på en näverbit som endast du kan tyda ...

LEK- LABORATORIET

TITTA på bilden och prata om björkens hängen. Vad kan det tänkas finnas i dem? Ta reda på tillsammans.

SÅPBUBBLOR

Det här är en dikt med tydlig och jämn rytm. Lär dig läsa den utan att staka dig, så att rytmen kommer fram riktigt fint.

ORD- CIRKUSEN

PRATA om vad rörelseveben (lyfta, sväva, sjunka, segla, spricka) i texten betyder. Låt sedan barnen vara bubblor och röra sig medan de lyssnar till texten och göra rörelser som passar ihop med verben.

Diskutera: Varför heter det såpbubbla? Vad är såpa egentligen? Vad gör man såpbubblemedel av?

DIALOG- LÅDAN

PRATA om vad en lyckostund är för något. Alla får berätta om en lyckostund de varit med om.

SKAPAR- VERKSTADEN

BLÅS såpbubblor, studera noga hur de skimrar och måla sedan egna bubblor med vattenfärg. Använd Majja Hurmes bubblor som inspiration.

Illustratören Majja tipsar: Ta ett lite tjockare papper, helst riktigt akvarellpapper. Måla en stor cirkel med rikligt med rent vatten på pappret, så att det glänser. För små barn kan man använda mall för att göra en cirkel. Runt cirkeln ska pappret vara torrt! Ta sen färg med penseln och dippa i vattencirkeln. Tvätta penseln, ta en annan färg och dippa på ett annat ställe i cirkeln. Använd penseln till att styra hur färgerna flyter ihop och bildar en bubbla. Två-tre färger räcker. Du kan också försiktigt lyfta på pappret och luta det så färgerna rinner inom cirkeln. När vattnet och färgen torkat kan ni klippa ut bubblorna och limma upp dem på ett gemensamt stort papper eller tejpa upp dem på väggen. Ett intressant fenomen att diskutera här är ytspänning: Hur hålls vattnet i cirkeln?

FANTASI- FABRIKEN

BERÄTTA om bubblorna som ni målat:
Vart vill mina bubblor sväva?
Vilka saker vill de spegla?

RÖRELSE- RUMMET

BLÅS ut såpbubblor i rummet. Träna begreppen höger och vänster samt fingrarnas namn genom att be barnen spräcka bubblor. Till exempel: "Spräck en bubbla med vänstra handens lillfinger." Låt också barnen turvis blåsa bubblor och ge instruktioner till varandra.

LEK- LABORATORIET

RECEPT på sega och vackra såpbubblor. Låt barnen själva blanda ihop såpbubblemedlet och prata om mått som deciliter och tesked.

½ dl diskmedel
¼ - ½ dl glycerol (köps på apotek)
2 - 5 dl vatten
1 tsk florsocker eller strösocker

Vispa ihop medlet försiktigt så att lösningen inte löddrar. Så här får du jättefina bubblor som är stora, hållbara och vackra. Med mindre vatten får du segare bubblor. Du kan göra såpbubblor av ståltråd. I leksaksaffärer kan man också köpa roliga såpbubblor i olika form och storlek.

I EN LÅDA

Detta är en dikt som kan läsas så att ljuden blir tydliga (betona rafs, krafsa o.s.v). Här finns utrop som kan läsas med högre röst och poetiska rader (t.ex. spana fjärl – gul och fin) som kan läsas med lägre och mjukare röst.

ORD- CIRKUSEN

PRATA om synonymer. Kan ni hitta på synonymer till ord som svinga och spana?

DIALOG- LÅDAN

DISKUTERA: Vad är kiv? Koppla dikten till barnens egna lekar i sandlådan. När blir det lycka, när blir det kiv i sandlådan?

FANTASI- FABRIKEN

LÄS dikten ute vid sandlådan och bygg sedan slott, vägar m.m. åt krypen som återkommer på många uppslag i boken. Ge namn åt dem och hitta på historier om dem. Titta också på andra bilder i boken där krypen finns med.

SKAPAR- VERKSTADEN

DEN GULA FJÄRILEN i texten syns inte på bilden. Rita eller måla den!

Hur skulle någon som aldrig har hört det svenska ordet nyckelpiga och inte vet vad det betyder rita en sådan? Rita och jämför.

RÖRELSE- RUMMET

MAN KAN enkelt hitta på rörelser till dikten tillsammans och läsa om den flera gånger medan man gör rörelserna.

LEK- LABORATORIET

PÅ UPPSLAGET finns olika småkryp. Vilka är det? Jo, noshornsbagge, nyckelpiga och fjärl. Sök upp en bild på noshornsbaggen och jämför den med diktens illustration. Fundera tillsammans på varför den heter så. Sök tillsammans på nätet och läs om varför nyckelpiga heter nyckelpiga.

KLIPPAN

Läs dikten så att kontrasten mellan det rörliga och det stillastående kommer fram tydligt.

DIALOG- LÅDAN

PRATA om saker som en storm kan flytta på och sådant som är orubbligt. Hur är det med detta i vårt land jämfört med andra länder där det t.ex. kan bli jordbävning?

Titta på kvinnan och barnet i bilden och berätta för varandra om när ni var ute i dåligt väder tillsammans med någon och hur det var.

SKAPAR- VERKSTADEN

GÖR ett eget spindelnät genom att stå i ring och passa ett garnnystan kors och tvärs mellan er (ingen släpper tråden!). Kombinera t.ex. med att man ska säga något som har att göra med dåligt väder (t.ex. slask, gummistövel, paraply, våta vantar, kall näsa, jättevågor ...) när man ger nystanet vidare. Låt nätet slutligen fladdra i vinden, för nu är stormen på väg!

Låt er inspireras av raderna ”Stormen skyndar hitåt / med snabba, säkra steg” och av Maija Hurmes illustration och måla bilder med vattenfärg av stormens steg. Kanske har den skor eller stövlar i era bilder? En annan inspirationskälla för denna aktivitet kan vara Den farliga resan av Tove Jansson.

RÖRELSE- RUMMET

ANVÄND DIKTEN vid avslappning – var klippor som ligger tunga och stilla vad som än händer. Spela t.ex. upp ljud av hav och vind medan ni är klippor. Vad tänker klipporna på medan det stormar? Berätta för varandra efteråt.

MOPPEN

Ha med en mopp när ni läser dikten och be barnen titta noga på den medan de lyssnar. Har den något ansikte? Stirrar den fast den saknar ögon? Läs också Pratapparater och Dammsugarmagar.

DIALOG- LÅDAN

TALA eller sjung om era kroppsdelar innan ni läser dikten: fingrar, tår, hår, hand, ben, ögon, o.s.v. Ni kan också använda bildkort med kroppsdelar som finns på www.folkhalsan.fi/ spraklekar.

Vilka andra städredskap hittar ni på daghemmet? Vad heter de och vad gör man med dem?

FANTASI- FABRIKEN

HITTA PÅ ett namn och en historia åt er mopp. Vad gjorde hen innan hen kom till er förskola? Kan ni involvera städpersonalen, som kanske berättar något mer om moppen och dess personlighet, beteende eller bakgrund?

Gå runt och leta efter föremål som stirrar fastän de inte har ögon. Barnen kan ta bilder av dem med en surfplatta och skriva ut dem på papper. Sedan får de berätta om dem för varandra och exempelvis skriva under bilderna vad föremålen heter.

SKAPAR- VERKSTADEN

HITTA PÅ en liten pjäs som handlar om vad städredskapen gör på natten när alla människor har gått hem.

RÖRELSE- RUMMET

HUR sluter man en hand om ett ben? Testa!

DAMMSUGARMAGAR

Detta är en dikt som passar att läsas med ett varierat tonfall, t.ex. ryter och vrålar med högre röst än spinna förnöjsamt. Ha med en dammsugare när ni läser. Innan du tar fram den kan du ge tips på vad du har med dig. Låt barnen gissa som i spelet Alias.

ORD- CIRKUSEN

DISKUTERA: Hur låter det när man ryter, vrålar och spinner? Vilka djur brukar göra det? Hittar ni ett sådant djur på uppslaget?

Diskutera: Vad betyder belåtna och förnöjsamt?

Jämför orden mopp och dammsugare eller dammsugarmage. Vilket ord är långt och vilket kort? Vilken är längre på riktigt, dammsugaren eller moppen? Ni kan klappa stavelserna i orden och jämföra dem – hur många klappar blev det? Hittar ni andra långa och korta ord i dikterna? Vilka andra långa och korta ord kommer ni på?

DIALOG- LÅDAN

TITTA PÅ BILDEN: Vad tror ni att dammsugaren snart kommer att sluka? Vilka föremål ligger på golvet?

Berätta om era dammsugarefarenheter för varandra. Har någonting tokigt åkt in i dammsugaren hemma hos er? Vad gjorde ni då?

Diskutera hur dammsugaren ser ut. Vilka delar har den? Hur fungerar den? Öppna magen och titta på påsen och det som finns inuti den (och dammsug tillbaka det i påsen efteråt.)

Lyssna på sången Tamburdraken av Säs och Kopp (t.ex. på www.youtube.com/watch?v=OfxkXJDbTBk .) Vad handlar sången om?

FANTASI- FABRIKEN

FUNDERA tillsammans på vad ni tror att dammsugaren har ätit senast. Starta dammsugaren och lyssna till ljudet. Känn på magen. Är det här en hungrig och arg eller en nöjd och belåten dammsugare?

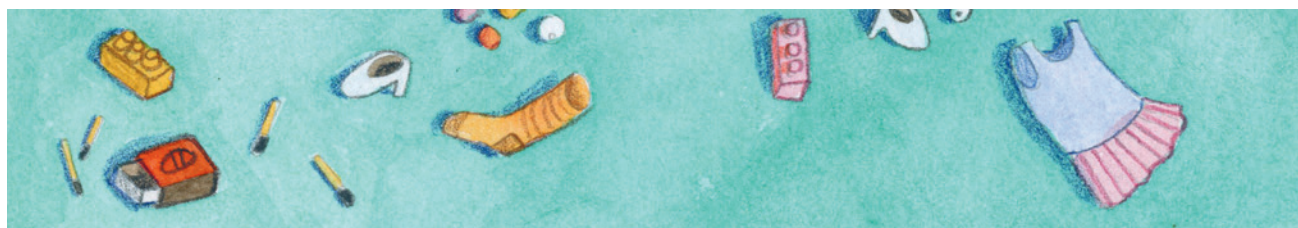
Vad skulle er dammsugare helst vilja äta? Berätta för varandra vad ni tror om den saken.

Vad kunde en dammsugare som suger glass, maräng, hallon eller visprädde kallas?

Hitta tillsammans på en historia om en person som har en dammsugare som husdjur. Gör t.ex. så att alla säger några meningar (eller pratar i en minut) och när det blir ens tur fortsätter man på det man hört hittills. Den som berättar kan t.ex. få sitta på dammsugaren eller hålla ledningen i handen.

SKAPAR- VERKSTADEN

ETT HURDANT BO skulle er dammsugare vilja ha – och i vilken vrå på förskolan? Rita bilder eller bygg boet av olika material.

FÖRSTA SNÖN

Detta är en perfekt dikt att lära sig utantill. Läs den gärna när den första snön har kommit.

ORD- CIRKUSEN

PLOCKA tillsammans ut nyckelord (flinga, singlar, taken, träden, trappan, dej, vägar, vågor, marken, mej). Skriv upp dem på väggen. Prata om vilka av orden som låter lika, vilka som börjar på samma bokstav och vilka som rimmar. Rita bilder där t.ex. minst fem av dessa saker ska finnas med.

Ord att diskutera: Vad betyder singlar? När singlar snön och när gör den något annat, t.ex. piskar? Vad gör man när man singlar slant? Vad är krona och klave? Singla slant om någonting som ni ska göra i dag!

Låt barnen föreslå andra ställen där flingorna kan singla ner. Lägg in de nya orden i dikten och lyssna tillsammans på hur dikten låter då.

DIALOG- LÅDAN

PRATA om saker man vill göra när snön har kommit.

SKAPAR- VERKSTADEN

KLIPP snöflingor i papper och låt dem singla i rummet ner medan ni läser dikten.

GÖR EGNA BILDER inspirerade av bokens illustration, t.ex. genom att doppa fingertopparna i vit färg och måla flingor på blått papper eller genom att rita flingor med vit krita och sedan måla över med blå akvarellfärg

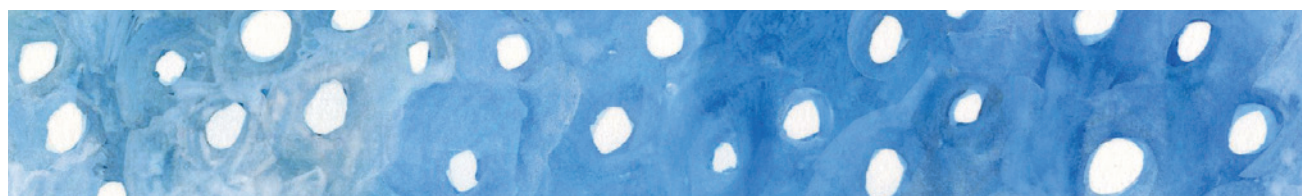
RÖRELSE- RUMMET

HITTA PÅ egna rörelser till dikten.

Det här är en rytmiskt tydlig dikt som det passar bra att gunga till. Stå upp och gunga från sida till sida när ni läser upp dikten. Tillägg sedan ev. en klapp i händerna på vartannat ord.

NATUR- STIGEN

GÅ UT och läs dikten när det snöar. Fånga snöflingor på tungan!

VARA BASTU

Detta är en dikt med många ord som betecknar ljud (mumlar, puttrar, visslar, pyser, andas). Läs dem högt med omsorg och eftertanke, smaka sedan på dem tillsammans.

DIALOG- LÅDAN

DISKUTERA vad man upplever med olika sinnen när man går i bastun. Hur känns det i olika kroppsdelar? Vad doftar det? Vad ser man? Vilka ljud hör man? Hur känns det att gå ut ur bastun, t.ex. på vintern? Jämför med illustrationen i boken. Sätt ord på upplevelserna tillsammans.

Jämför era upplevelser av att gå i olika sorters bastur. Hurdan är en vedeldad bastu på landet jämfört med simhallens bastu? Har ni någon favoritbastu?

Diskutera: Vad ska man vara försiktig med när man badar bastu?

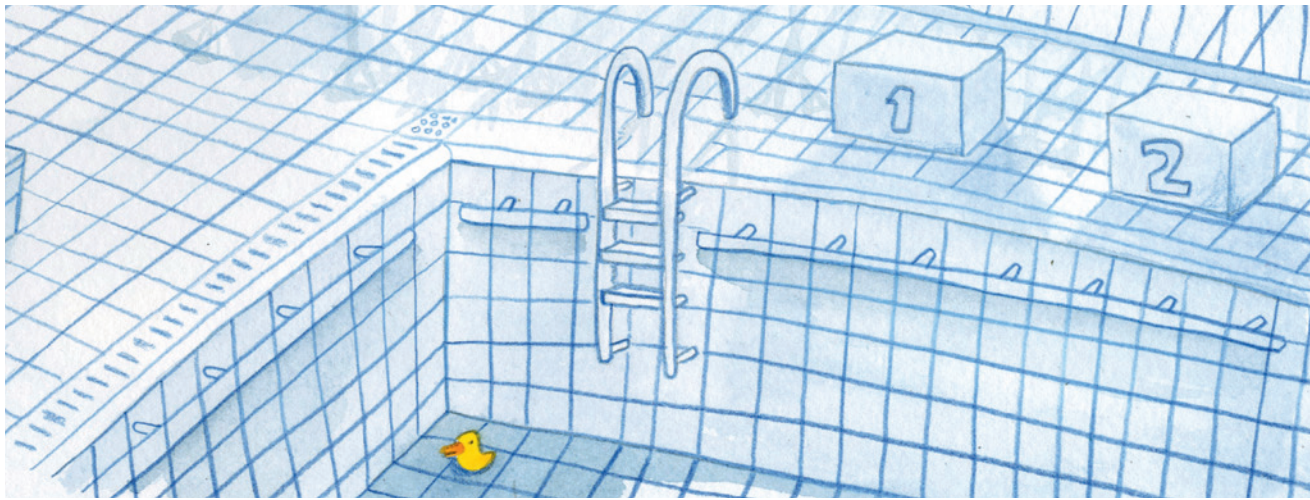
Om ni jobbat med dikterna om björkar (Vårsång och Björkens språk) tidigare kan ni lägga märke till att bastuugnen på bilden eldats med björkved.

SKAPAR- VERKSTADEN

FUNDERA på hur gammelmastun känner sig när ingen eldar den och kommer och badar. Vilka andra hus kommer ni att tänka på som står tomma och oanvända ibland. Vad tänker de? Vad längtar de efter? Rita bilder av husen med tankebubblor. Tankebubblorna kan innehålla bilder, ord eller båda.

LEK- LABORATORIET

TITTA på bilden, fundera på olika temperaturer och prata om vilka olika former vatten kan finnas i. Studera vatten i olika tillstånd också i praktiken. Kanske hittar ni på egna vattenexperiment?

UTAN

Dikten passar bra att läsas högt så att det andra ordet i varje rimpar lämnas bort och barnen ska försöka komma på vilket ord som fattas (d.v.s. fötter, dricka, kanna och natten).

DIALOG- LÅDAN

DISKUTERA: Vad är det för viktigt som fattas i lekparken om natten? (Svar: Barnen förstås!)

Diskutera: Vad händer med en maskros som inte har rötter? Vad händer med en trädgård utan kanna o.s.v?

Fundera tillsammans: Känner vi igen den här platsen från något annat uppslag i boken? Var har vi sett sandlådan, gungan och häcken förut? Hur skiljer sig tiden på dygnet och årstiden i de två bilderna?

SKAPAR- VERKSTADEN

HITTA PÅ egna meningar enligt mönstret Som en _____ utan _____. Om ni är riktigt skickliga kanske ni kan para ihop meningarna två och två så att de rimmar som i dikten. Pussla ihop era meningar till en dikt och häng upp den på väggen.

LÅT BARNEN RITA bilder av vad som händer på daghemmets gård under natten. Be barnen berätta om bilden och skriv in detta i själva bilden eller på ett separat papper

FANTASI- FABRIKEN

DET ENDA färggranna föremålet på bilden är badankan. Den känner vi igen från det allra första uppslaget i boken. Hitta på tillsammans hur ankan har hamnat i den tomma simbassängen mitt i vintern! Hur blir den räddad?

Vad tror ni att det händer på er egen förskolas gård om natten när ingen är där? Rita bilder och berätta sedan för varandra.

Fundera på motsatsparet med och utan:

Hur ser följande ut: En skog utan träd? En sjö utan vatten? En stol utan ben? En nyckelpiga utan prickar? Ett träd utan löv? En bok utan bilder/text? Julafton utan paket?

Och hur ser följande ut: En häst med skor på? Ett barn med rosor på kinderna? En snigel med hus på ryggen? Kaffe med dopp?

Låt barnen berätta och beskriva eller rita och berätta. Hitta tillsammans på andra liknande meningar och uttryck.

SÖKER SÖMN

Detta är en dikt som behöver läsas långsamt och med inlevelse flera gånger för att sjunka in.

ORD- CIRKUSEN

DISKUTERA: Vad betyder tvinna sig, anar och nudda?

DIALOG- LÅDAN

VAD kan det betyda att man söker sömn? Vad är det för en känsla som dikten handlar om? Har vi själva varit med om att man ligger vaken och inte får fatt på sömnen? Vad kan man tänka på då? Hur gör man t.ex. när man räknar får?

Titta tillsammans på bubblorna: Vilka minnen är det som barnet som finns på pärmen och på många av bilderna inne i boken tänker på? Känner ni igen från vilka uppslag de är tagna? Gå tillbaka och titta på nytt.

Prata om varför det är så viktigt att sova tillräckligt och vad man kan göra för att sova gott.

FANTASI- FABRIKEN

BERÄTTA FÖR VARANDRA: Ett hurdant täcke (det får vara precis hur fantasifullt som helst) skulle få dig att sova jättegott? Vad skulle det vara gjort av? Hur skulle det se ut? Vilka egenskaper skulle det ha?

Ta fasta på formuleringen att drömmen är nattens skatt. Lägg fram en skattkista och låt barnen plocka ut sina skatter, d.v.s. drömmar, ur den och berätta dem för varandra.

SKAPAR- VERKSTADEN

PRATA om drömmar ni drömt och rita bilder till.

Lek med tygbitar: Klipp ut tygbitar i olika färger, material och tjocklekar. Dela ut en tygbit till varje barn. Efter att de en stund fått känna på och studera sin bit, får de turvis beskriva sitt tyg och berätta vad de kommer att tänka på av sin tygbit. Fundera också på vem som kunde tänkas sova under täcket (bakom gardinen) av det här tyget? Vad kunde man drömma under ett täcke av (i ett rum med) det här tyget? Hur kommer det sig?

KÄNNA NATT

Detta är en dikt som gärna får läsas med mjuk inlevelse.

ORD- CIRKUSEN

ORD ATT DISKUTERA: Vad betyder sirlig och ljummen? Poängtera att det är positiva ord, ord som beskriver mörkret och natten som någonting som inte alls är farligt.

Fundera tillsammans: Vad kan det betyda att ögonen litar på kinden till slut?

DIALOG- LÅDAN

TITTA på bilden och prata om gosedjur. Hurdana gosedjur har ni själva? Vad heter de? Vad gör ni med dem? Varför är de viktiga? Vad kan du som pedagog berätta om gosedjur du hade när du var barn?

FANTASI- FABRIKEN

TA varsitt gosedjuren till förskolan och presentera det för gruppen. Vad heter djuret? Hur har barnen fått det? Hurdana lekar kan man leka med det? Vad tycker djuret om, vad tycker det inte om? Vilka äventyr har djuret varit med om? Hitta på flera frågor att använda som utgångspunkt för berättandet.

Titta på bilden: Vad tror ni barnet drömmer om? Fantisera vidare tillsammans!

RÖRELSE- RUMMET

SLÄCK lamporna och dra för gardinerna så att det blir mörkt. Sträck ut händerna och känn på mörkret och märk hur mjukt och ljummet det är.

SKAPAR- VERKSTADEN

ANVÄND en liknande teknik som den Maija Hurme använt för att måla barenets dröm i bildens övre kant. Måla med vattenfärg under och rita med svart penna ovanpå. (Kom ihåg att låta vattenfärgen torka innan du ritar med svart penna. Ni kan måla en dag och rita nästa dag så hinner pappret torka.) Presentera era drömbilder för varandra och öva er på att sätta ord på känslor och stämningar i bilderna.

Gör en gemensam bok om gosedjuren: Fotografera djuren och ”intervju” dem ett och ett. Locka barnet att ”med djurets mun” berätta om sitt gosedjurs liv och vad det varit med om. Skriv ner det barnet berättar på ett papper och klistra bilden av djuret på pappret. Stansa eller limma ihop pappren till en bok. Läs tillsammans i boken. Den kan också lånas hem till barnen turvis.

IDÉMATERIAL

för Hanna Lundströms och Maija Hurmes bok *Rassel, prassel, puss. Poesi för nybörjare* (Schildts&Söderströms, 2015)
sammansällt av Katarina von Numers-Ekman och Johanna Sallinen.

LEK MED ORDEN

Det här är ett material för dig som jobbar med barn.
De sexton dikterna i boken *Rassel prassel puss* har försetts
med uppgifter som uppmanar till att smaka på orden,
diskutera, fantisera, experimentera, skapa och studera
naturen.

